

سیر مطالعاتی آثار

استاد شهید مرتضی مطهری رحمۃ اللہ علیہ

مستکرم شهید
استاد
موتقی
مظہر

حماسہ حُسن

جلد اول
سخن رانی

مقدمه :

۱. تغییر رویکرد عاطفی به تحلیلی با کتاب حماسه حسینی
۲. امام حسین علیه السلام یک انسان مافوق، نه مافوق انسان
۳. نگاه آسیب‌شناسانه به عزاداری
۴. پرداختن به وظیفه عالمان دینی در عین وظایف عوام
۵. جنبه کاربردی در جریان عاشورا
۶. ارائه الگوی واقعی در برابر اسطوره‌های خیالی غرب
۷. جهت‌دهی به اشک
۸. تبیین الگو و روحیه مبارزه در اسلام
۹. تشریح تأثیر بزرگواری بر شخصیت‌یابی جامعه
۱۰. استفاده فقهی از عاشورا

اَئِمَّه عليه السلام : برای امام حسین علیه السلام عزاداری کنید.

- چرا باید عزاداری کنیم؟
- چرا حضرت شهید شدند؟
- تحریفات ناظر به واقعه عاشورا
- نکات تکمیلی

چرا عزاداری، نه شادی؟

← مقایسه پیروان حضرت عیسی علیه السلام با امام حسین علیه السلام

ریشه خرافی اعتقاد مسیحیان

تفکیک جنبه فردی در شهادت حضرت از جنبه اجتماعی

گریه صیقل دهنده احساسات و اوج آن و عامل پیوند

گریه عامل هشدار از رویداد ناگوار

• چرا باید عزاداری کنیم؟

چرا دائمی؟

چون نزاع حق و باطل دائمی است.

چرا؟

چون حماسه بشریت است.

چه باید کرد؟

← چه وضعی پیش آمد که قیام ضرورت یافت؟

چرا انحراف رخ داد؟

این قیام چه ثمری داشت؟

چرا بقیه ائمه علیهم السلام قیام نکردند؟

← انحراف جامعه اسلامی

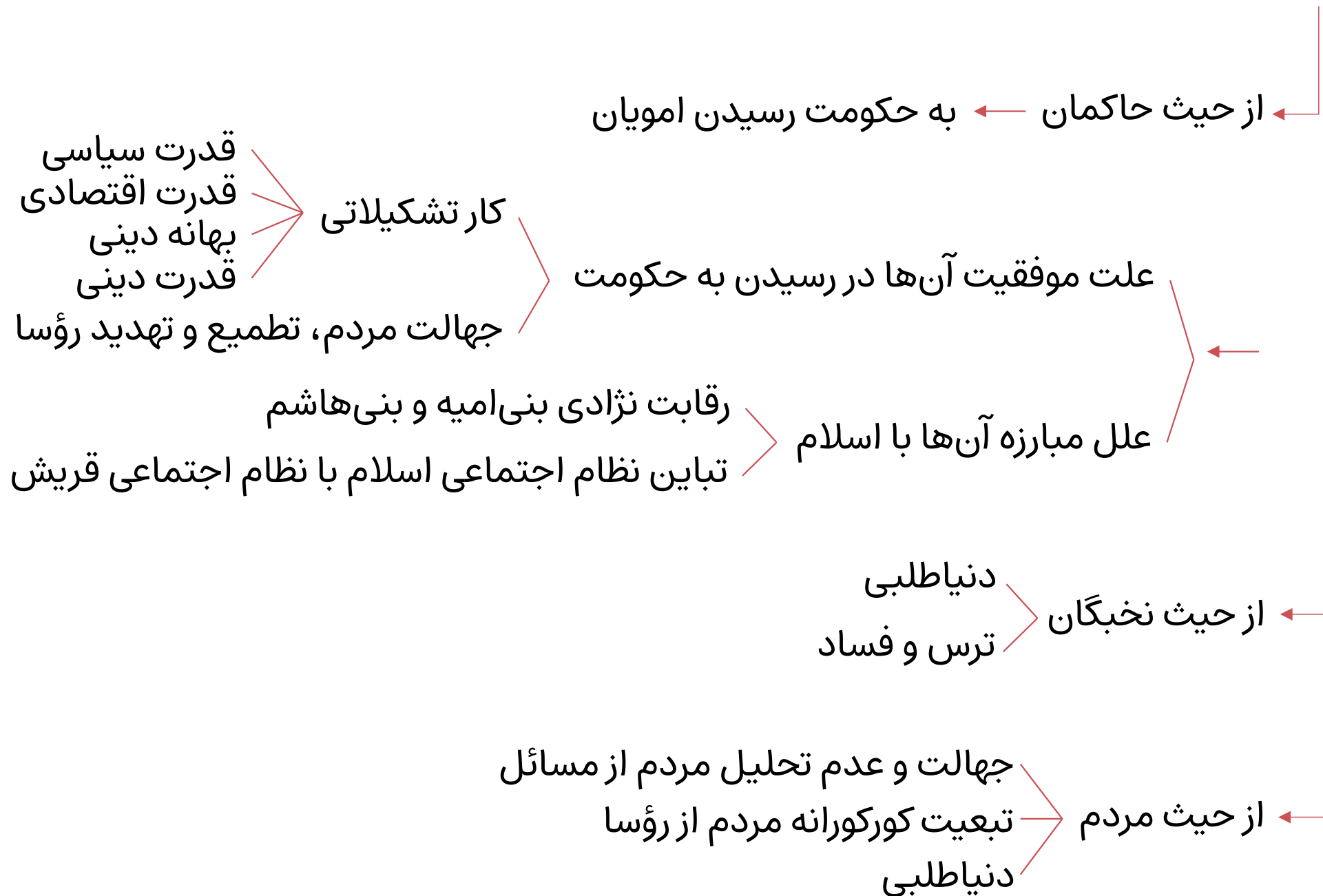
← قیام

• چرا حضرت شهید شدند؟

ماهیت

❖ چرا انحراف رخ داد؟

شخصیت دادن و بیدار کردن جامعه اسلامی

تفکیک حساب اسلام از خلافت

عبور دادن اسلام از مهلکه یزید

❖ این قیام چه ثمری داشت؟

❖ چرا بقیه ائمه علیهم السلام قیام نکردند؟

شناخت وی توسط مردم و بیعت با او ← تشکیل حکومت ← امیرالمؤمنین و امام حسن علیهما السلام

وجود یاران واقعی برای قیام ← قیام ← امام حسین علیه السلام

عدم وجود یاران واقعی برای قیام ← عدم شناخت وی توسط مردم

امام
لایق خلافت

ظواهر الفساد نبودن حاکم و امکان همکاری با او ← همکاری در عین امتیاز ندادن ← امام رضا علیه السلام

ظواهر الفساد بودن حاکم و عدم امکان همکاری با او ← تقیه در عین مبارزه ← امام صادق علیه السلام

چرا عزاداری، نه شادی؟

← مقایسه پیروان حضرت عیسی علیه السلام با امام حسین علیه السلام

ریشه خرافی اعتقاد مسیحیان

تفکیک جنبه فردی در شهادت حضرت از جنبه اجتماعی

گریه صیقل دهنده احساسات و اوج آن و عامل پیوند

گریه عامل هشدار از رویداد ناگوار

• چرا باید عزاداری کنیم؟

چرا دائمی؟

چون نزاع حق و باطل دائمی است.

چرا؟

چون حماسه بشریت است.

چه باید کرد؟

← چه وضعی پیش آمد که قیام ضرورت یافت؟

چرا انحراف رخ داد؟

این قیام چه ثمری داشت؟

چرا بقیه ائمه علیهم السلام قیام نکردند؟

← انحراف جامعه اسلامی

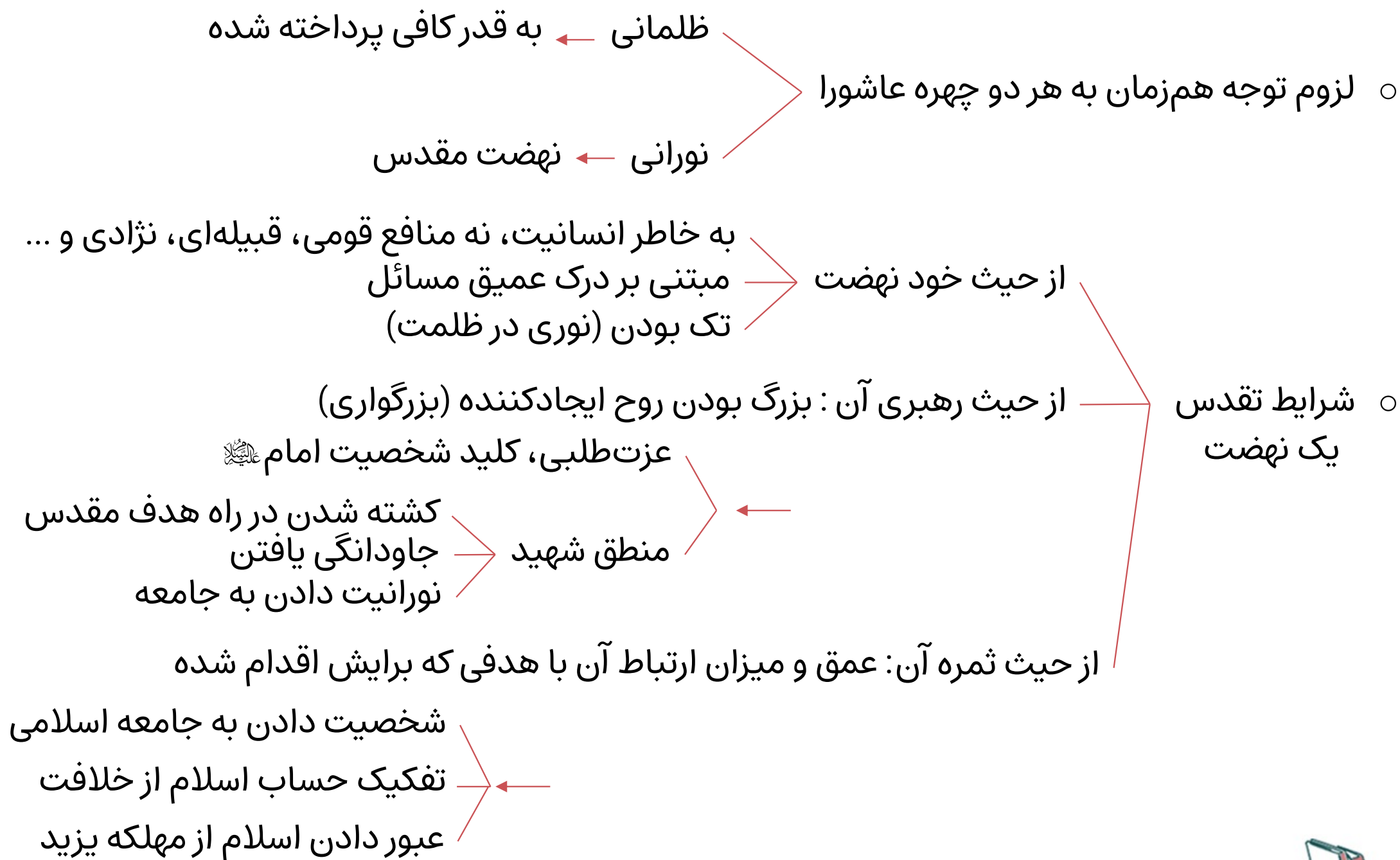
بر حسب علل داخلی

بر حسب علل خارجی

ماهیت

• چرا حضرت شهید شدند؟ ← قیام

➤ ماهیت قیام بر حسب علل خارجی

❖ قیام انفجاری یا آگاهانه ؟

- سخنان امام علیه السلام
- عملکرد اهل بیت امام علیه السلام
- اتمام حجت و ترخیص یاران

❖ ابعاد نهضت

- بعد تدافعی
 - سلبی : بیعت خواهی یزید ←
 - ایجابی : دعوت کوفیان ←
- بعد تهاجمی

← بیعت خواهی یزید

- مفاسد بیعت
 - تثبیت خلافت موروثی
 - تأیید فساد و فسق آشکار یزید
- نتیجه عدم بیعت
- میزان تأثیر این عامل در نهضت
 - امکان جمع عدم بیعت و عدم قیام
 - سخنان حضرت علیه السلام

← دعوت کوفیان

- نتیجه اجابت
- میزان تأثیر این عامل در نهضت
 - شروع حرکت از مدینه قبل از وصول نامه ها
 - ادامه حرکت بعد از منزلگاه زباله
 - تصریحات امام علیه السلام

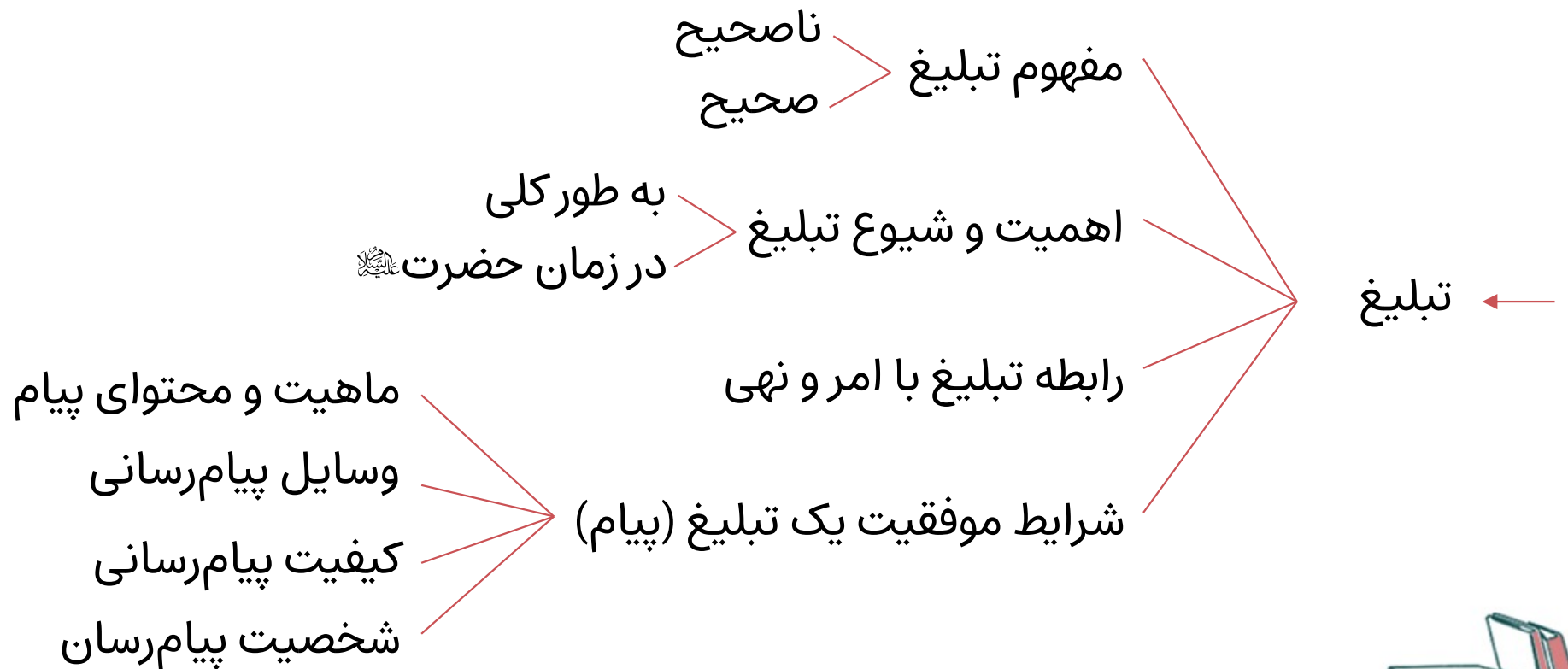
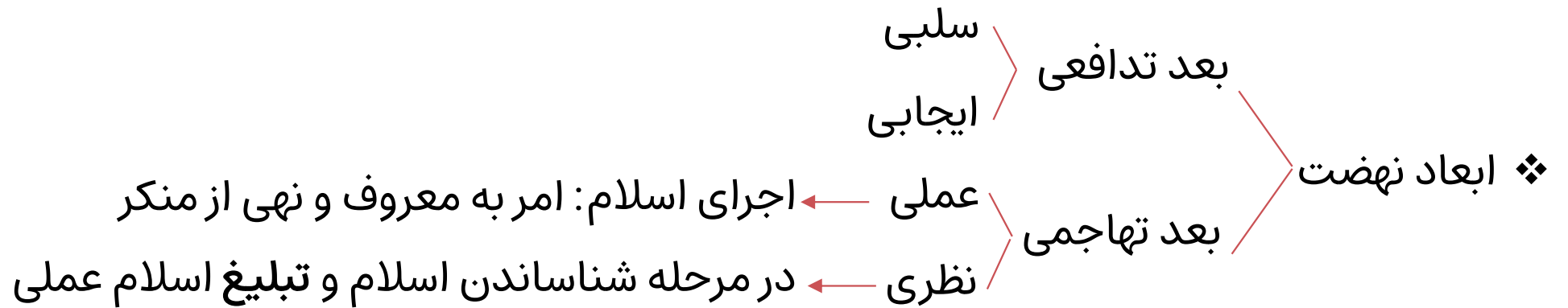
➤ ماهیت قیام بر حسب علل خارجی

❖ قیام انفجاری یا آگاهانه ؟

➤ ماهیت قیام بر حسب علل خارجی

❖ قیام انفجاری یا آگاهانه ؟

○ ماهیت و محتوای پیام: غنی بودن و حقانیت > منطق بر عقل
منطق بر احساسات

○ وسایل پیامرسانی > مشروع بودن
متناسب با زمانه بودن

○ کیفیت پیامرسانی > بلاغ مبین
نصح
عدم تکلف
تواضع
مدارا و پرهیز از تندى
صلابت و شجاعت
نقشی جز رسالت قائل نبودن
عدم تبعیض
صبر و استقامت

مستقیم > خطبه‌ها > در طول راه
در شب عاشورا
دعوت از دشمن برای پیوستن به حق

غیرمستقیم > ایجاد سؤال با رفتار خود
نمایش صحنه‌های انسانیت
تربیت عینی یک عده > اصحاب
مبلغ
شعارهای عاشورا

← روش‌های تبلیغی

- شخصیت پیام‌رسان
 - شناخت ماهیت پیام به نحو مجموعی
 - مهارت در به‌کارگیری وسایل تبلیغ

خود امام علیه السلام و اصحاب
 آگاهانه و با اختیار عمل کردن
 مسابقه در شهادت
 عدم الحاق هیچ یک به دشمن

چرایی همراهی خانواده
 رسم متداول
 نگرانی از خطر محتمل
 غایت تبلیغی

نقش زن در تاریخ
 گران‌بها و بدون نقش بودن
 حاضر در صحنه ولی مبتذل
 حاضر، گران‌بها، مؤثر و عقیف

اهل بیت امام علیهم السلام

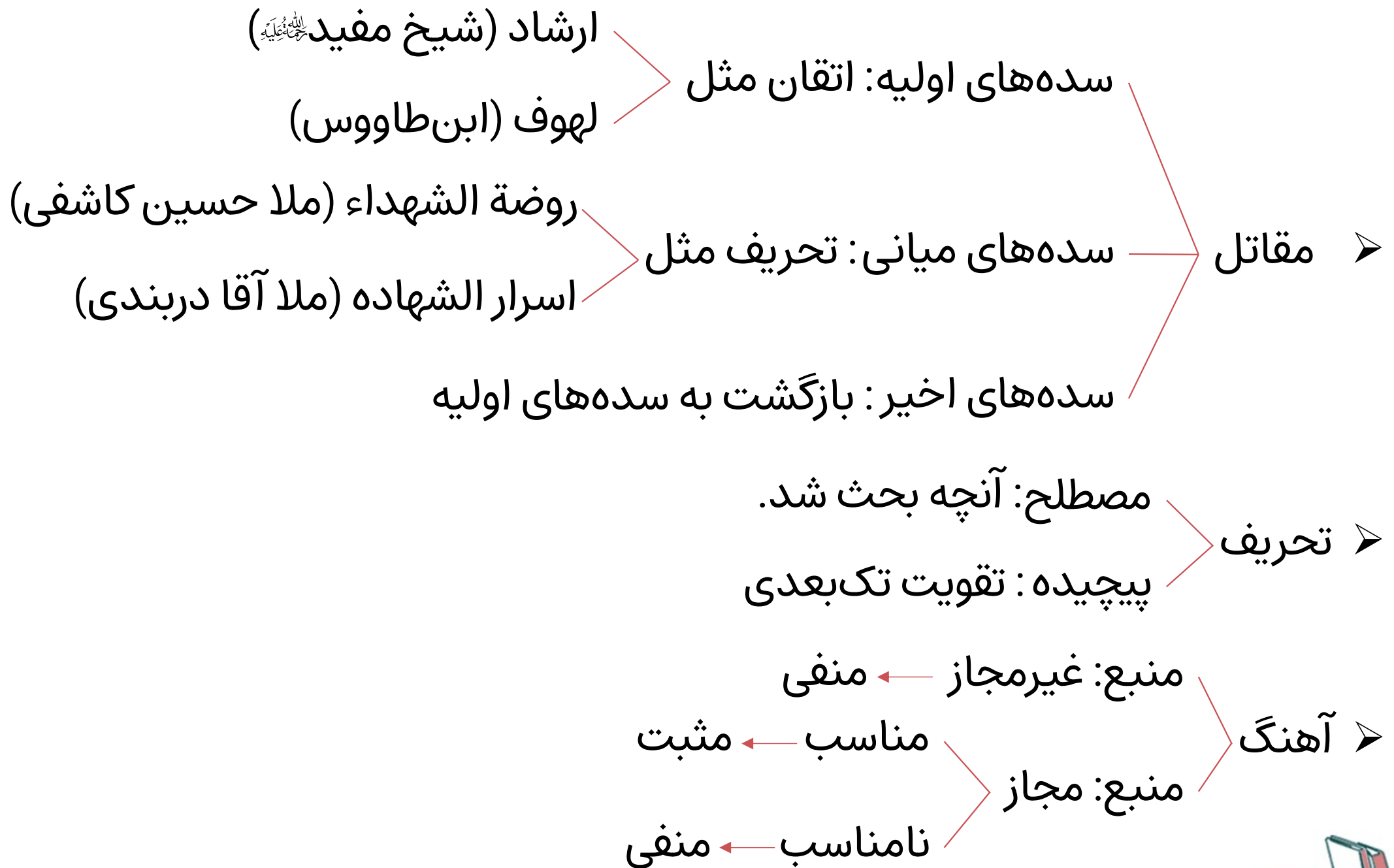

• تحريفات

- لغوی: حرف
➤ معنی > اصطلاحی: نوعی تغيير و تحول و تبديل که مقصودی غير از معنای اصلی موضوع فهمیده شود.
- اهمیت > اهمیت موضوع
پیچیده‌تر و بالاتر بودن خطر تحریف از خطر دشمنی مستقیم
واقف نبودن مبتلایان به درد تحریف (مردم) به مریضی خود
- انواع > لفظی: عوض کردن ظاهر مطلب با کم و زیاد یا پس و پیش کردن عبارات، طوری که معنا تغییر کند.
معنوی: عدم تغییر در لفظ بلکه معنا کردن آن مطابق مقصود خود، نه مقصود اصلی گوینده ←
 - چرا شهادت؟
 - در عاشورا ←
 - چرا عزاداری؟
- موضوع > سخن یا کتاب عادی
سند یا موضوع مؤثر اجتماعی
- بستر > شکل عزاداری
محتوای عزاداری

➤ مراحل شهادت

- شهادت تن: به دست بنی‌امیه
- شهادت نام: به دست بنی‌عباس
- شهادت هدف: به دست شیعیان

➤ اهداف عزاداری از دید حضرت آقا (مدظله)

- ازدیاد محبت اهل بیت (علیهم‌السلام)
- معرفت روشن‌تر به اصل عاشورا
- افزایش معرفت دینی

➤ مثال‌های شهید مطهری (رحمته‌الله علیه)

- موضوعیت یا طریقت ؟
- جریان حضرت رقیه (علیها‌السلام)
- جریان لیلا (علیها‌السلام)
- جریان اربعین

➤ هدف کتاب حماسه حسینی: تحلیل ماهیت عاشورا

- الهی
- اجتماعی

